

Uusi laki yksityisteille

Jaakko Rahja

Eduskunta hyväksyi kesällä uuden lain yksityisteiden tienpitoa ja hallintoa varten. Nykyinen ja vielä tämän vuoden voimassa oleva laki on laadittu maatalousyhteiskunnan aikana. Lain elämänsäkaari on yli 55 vuoden pituinen ja sinä aikana se on tehnyt tehtävänsä. Sinällään laki on toiminut hyvin, mutta vuosien saatossa yksityistiemailma on muuttunut paljon. Laki oli jo melkoinen sillisalaatti, sillä siihen ehdittiin tekemään liki 30 muutosta. Niinpä uudistus oli tarpeen.

Uusi laki on luettavuudeltaan varsin selkeä. Kullakin luvulla on otsikkonsa, samoin 97 pykälällä.

Mutta mitä ovat ne kenties tärkeimmät muutokset erityisesti tiekuntien ja myös kuntien kannalta? Siitä lyhyesti seuraavassa.

1. Laki tulee voimaan 1.1.2019. Siis ensi vuonna tiekunnissa eletään uuden lain mukaisesti.
2. Kuntien tielautakunnat lakkaavat 31.12.2019, joten tielautakunnat ehtivät käsittelemään keskeneräiset asiansa siihen mennessä.
3. Tiekuunnan kokous kutsutaan koolle postitse, mutta osakkaat voivat myös sopia kutsusta sähköpostitse tai muulla tietoliikenneyhteydellä. Kutsuaika on vähintään 14 pv ja enintään 2 kuukautta ennen kokousta.
4. Ylimääräinen tiekuunnan kokous tulee pitää, jos vähintään neljännes osakkaista sitä vaatii.
5. Tiekuunnan kokouksesta voidaan sopia, että osakas voi siihen osallistua myös sähköisesti, kuten puhelimitse tai muulla tietoliikenneyhteydellä.
6. Tiekuunta voi eräin edellytyksin hankkia, tarjota ja ostaa osakkaille muitakin palveluja kuin tienpitoa. Tämä voisi olla esim. kimppajätehuollon järjestämistä.
7. Tiekuuntien yhdistämisestä, jakamisesta ja lakkauttamisesta päätetään yksityistietoimituksessa tai kiinteistörekisaterinpitäjän päätöksellä, mutta voidaan päättää myös tiekuuntien omilla päätöksillä.
8. Osakas voi jatkossakin olla tyytymätön tiekuunnan tekemään päätökseen. Perusteena tulee olla, että päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä, päätös on lain tai tiekuunnan omien sääntöjen (tiekuunta voi sellaiset säätää) vastainen tai loukkaa hänen oikeutta tai osakkaiden yhdenvertaisuutta. Tuo tarkoittaa, että ihan kaikilla perusteilla ei oikaisua voi vaatia.
9. Osakas voi nostaa kanteen tiekuuntaa vastaan käräjäoikeudessa, jos on tyytymätön tiekuunnan päätökseen. Aikaa siihen on kolme kuukautta. Ennen sitä osakas voi tiekuunnalta vaatia päätöksen oikaisua 30 pv aikana. Jos tiekuunnan kokous ei katso oikeaksi oikaista tekemäänsä päätöstä, voi osakas siinä vaiheessa nostaa kanteen tiekuuntaa vastaan käräjäoikeudessa 30 pv kuluessa.
10. Järjestäytymättömälle tielle voidaan perustaa tiekuunta yksityistietoimituksen lisäksi osakkaiden omassa perustamiskokouksessa. Siihen on jonkun osakkaan kutsuttava kaikki muut osakkaat samalla tavalla kuin tiekuunnan kokous kutsutaan koolle. Perustamiskokouksessa päätetään tiekuunnan perustamisen lisäksi mm. sen nimestä ja toimielimestä sekä valitaan toimihenkilöt. Samalla vahvistetaan tieyksiköt, ellei niitä ole entuudestaan. Tiekuunta syntyy, kun sen perustamisesta on tehty ilmoitus Maanmittauslaitoksen yksityistierekisteriin.
11. Yksityistietoimituksessa maantieliittymään ja kahden yksityistien liittymään voidaan liikenneturvallisuuden vuoksi määrätä näkemäalue. Suoja-alue voidaan määrätä enintään 12 m etäisyydelle tien keskilinjasta.
12. Tiealueelta voi tienpitäjä tieoikeuden perusteella poistaa liikkumista tai tienpitoa haittaavaa kasvillisuutta ja jatkossa myös näkemä- ja suoja-alueelta näkemää haittaavaa luonnontilaista kasvillisuutta.

13. Liittyjä vastaa jatkossakin liittymästään niin, että maantieliittymien stop- ja etuajomerkistä vastaa maantienpitäjä. Nämä asiat eivät muutu. Uuden maantielain uudistuksen seurauksena yksityistie- ja maatalousliittymän rumpujen kunnossapidosta vastaa jatkossa maantienpitäjä.
14. Valtio voi edelleen avustaa ELY-keskuksen kautta yksityisteitä (rakentamista ja kunnossapitoa) sen mukaan, kun valtion talousarviossa osoitetaan varoja. Samoin kunta voi varoistaan avustaa yksityisteitä.
15. Valtion ja – uutena asiana - kunnan avustamisen ehtona on, että tiellä on tiekunta. Samoin tiekunnan tiedot on oltava ajan tasalla yksityistierekisterissä ja ns. kansallisessa tietietojärjestelmässä eli Digiroadissa (painorajoitukset, tienkäytön rajoitukset ja kieltämiset).
16. Myös järjestäytymättömän tien osakkaiden on ilmoitettava Digiroadiin tiedot painorajoituksista sekä tienkäytön rajoituksista ja kieltämisistä.
17. Toimittaessa tiealueella antaa tiekunta suostumuksen yhdyskuntateknisten laitteiden (mm. sähkö- ja tietoliikennekaapelit) sijoittamiseen. Maanomistajan lupaa ei tällöin tarvita. Luvan antaa toimitilin ilmoitettuaan siitä ensin osakkaille. Jos joku osakas vastustaa luvan myöntämistä, on asia vietävä tiekunnan kokouksen päätettäväksi.
18. Tieosakas maksaa tiemaksua tienkäytön ja yksiköinnin perusteella. Osana maksua voi olla kaikille samansuuruinen perusmaksu hallintokulujen kattamiseksi. Lautan tms. erikoiskohteen (esimerkiksi jäätie tai purettava silta.) pitoa varten voi tiekunta periä käyttäjiltä käyttömaksua tiemaksun sijaan.
19. Perusmaksun voi sisällyttää myös ulkopuoliselta perittävään käyttömaksuun.
20. Korvaus viimeisen 15 vuoden aikana rakennetusta (parannetusta) tiestä voidaan periä entiseen tapaan uudelta tieosakkaalta, mutta jatkossa myös ulkopuoliselta käyttömaksun maksajalta ja osakkaalta, jonka tienkäyttö on huomattavasti lisääntynyt.
21. Tie- ja käyttömaksun ulosottomahdollisuus ilman oikeuden päätöstä säilyy. Ulosotossa voidaan periä itse maksun ja 6 prosentin koron lisäksi kohtuulliset perintäkulut.
22. Tieoikeus voidaan perustaa myös kunnalle ja valtiolle yleisen liikenteen osalta, vaikka kiinteistöä niillä ei tien varrella olisikaan. Esimerkkinä on maantien varrelta kevyen liikenteen ohjaaminen vieressä olevalle yksityistielle.
23. Tiekunta voi hankkia avukseen entiseen tapaan ulkopuolisen tieisännöitsijän, joka toimii toimitsijamiehenä tai hoitokunnan alaisena asiantuntijana. Mutta jatkossa tiekunta voi valtuuttaa jonkin ulkopuolisen toimijan hoitamaan kokonaan tiensä tienpidon ja hallinnon, enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Valtuutuspäätös tulee tehdä yksimielisesti. Toimijalla on tienpitäjän vastuun ja päätösvalta sen sopimuksen puitteissa, jonka tiekunta ja ulkopuolinen toimija tekevät. Toimijalla on esimerkiksi oikeus periä osakkailta tiemaksut korvauksena toimeksiannosta. Aika näyttää, millaista yrittäjyyttä tämän asian ympärille syntyy.

Edellä oli muutamia poimintoja uudesta säädöksestä. Jos tämä valtakunta saa suunnitteilla olevat maakunnat, tullaan lakia siinä yhteydessä muuttamaan eräiltä osin. Lain muutokset merkitsevät Maanmittauslaitoksen yksiköintisuositusten täydentämistä. Se on tarkoitus tapahtua jo ensi vuodeksi.

Tieyhdistys järjestää helmi-maaliskuussa 16 paikkakunnalla Alueellisen Yksityistiepäivän ja silloin uutta lakia käydään tarkemmin läpi. Tarkemmat tiedot tästä kiertueesta löytyvät syksyn lopulta alkaen sivulta www.tieyhdistys.fi.

Tieyhdistys myös julkaisee uuteen lakiin pohjautuvan opaskirjan *Yksityistien hallinto 2019*. Se ilmestyy tammikuussa. Kirjan luonnostekstin perusteella voi luvata, että opas tulee olemaan erinomainen.

Kuva IMG_4055.jpg

Yksityistien ja maantien liittymässä maantienpitäjä vastaa pysähtymis- ja etuajomerkistä ja yksityistien alittavasta rummusta. Muu vastuu on tiekunnalla.